

No-nonsense natuurinclusief

Natuurinclusief boeren. De term valt vaak. Maar wat is het? Zes Gelderse ondernemers geven hun antwoord. Niet alleen op de vraag wat het is. Maar ook waarom ze eraan werken en vooral hoe. De gemene deler: meer ruimte voor de natuur levert ook geld op in de vorm van lagere inputkosten. En meer werkplezier.

Een oplossing voor de uitdagingen waar onder meer de agrarische sector voor staat qua klimaat, water, stikstof en biodiversiteit is natuurinclusieve landbouw. Althans, die term wordt vaak in die context genoemd door beleidsmakers. De term kringlooplandbouw of regeneratieve landbouw valt in dit verband ook regelmatig. Zo ook in Gelderland, dat als provincie uitvoering geeft aan de opdracht

vanuit het Rijk om via de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) al die uitdagingen te vertalen in doelen en deze vervolgens te verwezenlijken. Ondanks dat dit wellicht nog weinig concreet is, zijn er in Gelderland al best veel boeren actief met natuurinclusieve landbouw. Dat doen zij vanuit de overtuiging dat zij op die manier een antwoord hebben op al die genoemde uitdagingen. Het volledige antwoord is nog een behoorlijke zoektocht. Maar het zijn

stuk voor stuk boeren die de handschoen zelf hebben opgepakt. Het Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland (zie kader 'Samen werken aan perspectief') heeft zes ondernemers in de provincie bereid gevonden om als inspiratiebedrijf te fungeren. Vijf boeren en één boerin die dit jaar willen delen waarom ze aan natuurinclusieve landbouw doen, wat het volgens hen is en vooral: hoe zet het doen. Want natuurinclusief is voor hen niet wollig, maar concreet.

Ze nemen ons mee in hun zoektocht naar een nieuwe balans tussen natuur en bedrijf, waardoor hun verdienvermogen en toekomstperspectief overeind blijft.

Tekst: Rochus Kingmans
Beeld: Joyce Kuster

 [Wilt u reageren?
redactie@agrio.nl
of tel. 0314 - 62 64 38](mailto:redactie@agrio.nl)

Mathijs Groot Koerkamp, melkveehouder in Harfsen 'Moet ik dan boompjes planten?'

Eerlijk gezegd wist Mathijs Groot Koerkamp uit Harfsen (165 koeien) vorig jaar ook niet precies wat natuurinclusieve landbouw inhield. Toen hij vorig jaar werd gebeld met de vraag of hij wilde deelnemen aan een project gericht op praktische kennis over natuurinclusieve landbouw, dacht hij: 'moet ik dan boompjes gaan planten?' Toen de projectleider hem uitlegde dat de praktische invulling nu juist de inbreng van alle boeren in het project is, was Groot Koerkamp overtuigd en zegde hij toe. Wat natuurinclusieve landbouw voor hem is? „Voor mij is dat het zoveel mogelijk de natuur zijn werk laten doen, waardoor je minder input nodig hebt om bij te sturen door middel van bijvoorbeeld kunstmest of gewasbeschermingsmiddelen.” Via gras-klaver en kruidenrijk grasland bespaart hij kunstmest. En bij een flink perceel mais gaat hij dit jaar proberen geen gewasbeschermingsmiddelen in te zetten. „Het is ook een mooiere manier van boeren. Je ziet gewoon dat dingen vanzelf gaan, dat de natuur het wel regelt.”

Tom Lankhorst, melkveehouder in Voorst 'Bodem belangrijker dan koeien'

„Voor mij komt natuurinclusief boeren neer op de bodem beter zijn werk laten doen.” Kortere kan Tom Lankhorst het niet samenvatten. Hij houdt in maatschap met zijn vader Henk en moeder Anne Marie 140 koeien op een pachtboerderij van landgoed Beekzicht in Voorst. „De bodem is eigenlijk nog belangrijker dan de koeien.” Deze bodemgerichte focus gaat hand in hand met het streven naar het gebruik van minder kunstmest door de inzet van grasklaver. Vorig jaar is dit areaal verdubbeld van 7 naar 14 hectare. Het bedrijf van Lankhorst kenmerkt zich verder door de aanwezige landschapselementen zoals knotwilgen, meidoornhagen en houtsingels. „Knotwilgen zijn goed voor 30 tot 40 verschillende insectensoorten.” Verbinding leggen met burgers doet Lankhorst onder meer via de verkoop van hun Voorstenaar kaas, die door de coöperatie Hollandsche Meesters in Rheden wordt gemaakt. Een gevarieerde zoektocht, waarbij volgens Tom geldt: „Je moet niet alles tegelijk willen doen.”

Samen werken aan perspectief

Het Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland vloeit voort uit het Actieplan Natuurinclusieve landbouw Gelderland. Kort gezegd, de som van de ambities van ruim 20 partijen om te werken aan een vitaal platteland, biodiversiteitsherstel en kringlooplandbouw. Dat zijn partijen als Natuur en Milieu Gelderland, LTO Noord, Agro Innovatiecentrum De Marke, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Het Platform wil via veel projecten natuurinclusieve landbouw concreet en bereikbaar maken zodat elke boer en boerin op zijn of haar bedrijf stappen kan zetten op het gebied van natuurinclusieve landbouw. Meer informatie: www.natuurinclusievelandbouw gelderland.nl. Hier staan ook video's en verhalen van de zes Gelderse inspiratiebedrijven.

Gerrit Verweij de Geus, fruitteler in Deil 'Samenwerken met de natuur is mijn uitgangspunt'

„De bodem en de natuur maken het mogelijk dat we hier appels en peren kunnen telen. Daar moeten we zuinig op zijn”, zegt Gerrit Verweij de Geus. Hij teelt in het Betuwse Deil 4 hectare peren, 8 hectare appels en heeft sinds twee jaar 1 hectare walnoten. De komende tijd gaat hij zich specifiek richten op het verminderen van het middenverbruik in de appels. „Er verdwijnen steeds meer mid-delen en we moeten als sector op zoek naar goede alternatieven.” In de perenteelt heeft hij hier al mee geëxperimenteerd. Zo kiest hij ervoor om het gesnoeide perenhout onder de bomen te laten liggen. Ook heeft hij gedeeltelijk wat akkerranden laten staan, zodat de wilde bij, sluipwesp, oorworm en zweefvlieg in de winter kunnen overleven. Met resultaat. Hij heeft in het begin van het seizoen één keer minder hoeven te spuiten tegen perenbladvlo, omdat de oorwormen tijdig de perenbladvlo aanpakten. En het spuiten voor spint in de appels heeft hij helemaal achterwege kunnen laten.

Conny van den Top, gemengd veehouder in Lunteren 'Zoektocht naar nieuwe balans'

Conny van den Top runt met haar man Jan Vaarkamp een gemengd bedrijf met 65 koeien en 5.000 biologische leghennen in Lunteren. „Groot is niks voor ons. We willen alles samen rondzetten en intussen onze drie jonge kinderen opvoeden.” De bescheiden omvang gaat wel gepaard met een enorme dosis nieuwsgierigheid en lef. Dat is nodig voor de 'zoektocht naar een nieuwe balans', zoals Van den Top dat noemt. „Meer handelen kijkend naar de kringloop. Je moet uit het bestaande systeem stappen. Dat vraagt om het nodige geduld.” Zo combineert de boerin in de Gelderse Vallei het houden van haar 5.000 biologische leghennen met 82 walnootbomen in de uitloop: een schuilplek voor de kippen, betaald vastleggen van CO₂ en straks verkoop van de noten. Nog een voorbeeld: ze experimenteert met 50 apart gefokte dubbeldoelkippen om eieren én vlees te verkopen. „Ik ben een trotse boerin, ben er trots op dat we voedsel mogen produceren en ben trots op ons bedrijf.”

Edwin Sengers, melkveehouder in Wijchen 'Biodiversiteit boven en onder de grond stimuleren'

Natuurinclusief is volgens Edwin Sengers in Wijchen alles wat groeit, bloeit en leeft op en rondom hun bedrijf. Hij heeft samen met zijn gezin een melkveebedrijf (115 melkkoeien op 115 hectare) met een bloeiende recreatietak, gelegen tegen het Wijchense Ven. Dit jaar heeft hij al zijn energie gestoken in een nieuw project, waarin hij samen met Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en Collectief Rivierenland 25 hectare voormalige akkerbouwgrond natuurinclusief heeft ingericht. Deze extra gronden pacht hij van Oud Burgeren Gasthuis. Intussen is er vier kilometer aan heggen aangeplant en zijn de overige percelen ingezaaid met granen, mais, voederbieten, kruidenrijk grasland en veldbomen. Daarnaast zijn er ook kleurrijke akkerranden ingezaaid. Nuttig voor de vlinders, bijen en insecten en genieten voor de burger. „Aan het eind van dit groeiseizoen hoop ik dat we dan onze koeien volledig kunnen voorzien van eigen voer, onze CO₂-footprint kunnen verlagen met de teelt van eigen krachtvoer, en zowel de biodiversiteit boven als in de grond weten te stimuleren. Daar doe ik het voor.”

Martijn en Ursula te Brake, melkveehouders in Winterswijk 'We willen graag laten zien dat het kan'

Boeren met de natuur is wat betreft Martijn en Ursula te Brake het uitgangspunt binnen hun bedrijfsvoering op hun prachtige locatie in Woold nabij een Natura 2000 gebied. „We willen laten zien dat je ook op deze locatie op een moderne manier kunt ondernemen, juist door gebruik te maken en rekening te houden met de natuur op en rond ons bedrijf.” Er wordt hier al sinds de 18e eeuw geboerd in dit kleinschalige cultuurlandschap. Dat betekent in de praktijk dat elk perceel van dit bedrijf omringd is door een struweelrand, een haag of een singel. Dat vraagt om een extensieve bedrijfsvoering. Ze houden dan ook 65 melkkoeien en 35 stuks jongvee op 65 hectare land, waarvan 46 hectare gras (gras-klaver en kruidenrijk), 7 hectare natuurgras en 11 hectare mais. „Dit jaar willen wij ons richten op het optimaal voeren van eiwit van eigen land, door de koeien dag en nacht te laten weiden en door de mais te oogsten als MKS. Zo proberen we de kringloop op ons bedrijf verder te sluiten, zodat we de aankoop van (kracht)voer kunnen beperken.”

Familie Heuzels uit Buurse wint Agroscoopbokaal

Buurse - De familie Heuzels uit Buurse (OV) wint dit jaar de Agroscoopbokaal in de sector vleespluimvee. De familie zet kuikens van jonge moederdieren op en behaalt goede resultaten. Dit is te danken aan vakmanschap en hart voor pluimvee.

Nabij de Duitse grens in Buurse in de Twentse gemeente Haaksbergen kunnen Herman, Jacqueline en Leon Heuzels een bedrijf met reguliere vleeskuikens en rundvee. De familie in behaalt beide sectoren goede resultaten behaalt. De ForFarmers De Hoop Agroscoopbokaal wonnen zij in de sector vleespluimvee. Eieren uit de eerste leg van vleeskuikenmoederdieren worden gezien

als bijproducten, vanwege het lage eigengewicht en de gevoeligheid van de kuikens. Toch kiest de familie bewust voor deze eerste leg kuikens, die met name in de eerste weken meer aandacht vragen. „Het is voor ons juist de uitdaging om deze kuikens tot hoogwaardig voedsel te verwaarden. Dat lukt prima met genoeg aandacht, zorg en passend voer”, zegt Herman. De familie Heuzels houdt hun vleeskuikens voor het enrichment concept van Plukon, dat voorziet in eisen voor daglicht, afleidingsmateriaal en antibiotica-gebruik. Het voer dat zij inzetten, is het FeetFit voer gericht op gezonde maag- en darmflora. Agroscoop is een digitaal monitoringsprogramma van ForFarmers, waarmee veehouders op ieder moment hun technische en financiële cijfers kunnen monitoren.

Rechter: 'Veehouders hebben geen last van vernattingsplan'

Lemele - Twee zoogkoeienhouders uit Lemele (OV) ondervinden geen nadelige gevolgen van de vermatting van de Eerderhooidlanden waar de provincie Overijssel en waterschap Vechtstromen in juli volgend jaar mee willen beginnen.

Dit vindt de Raad van State, de hoogste bestuursrechter. De veehouders houden vol dat de vernattingsmaatregelen zorgen voor een verhoging van het waterpeil in de Beneden Regge. De verhoging zorgt vervolgens voor een hogere grondwaterstand en meer kwel op de aangrenzende landbouwgronden waar

de koeienhouders boeren. „Tachtig dagen per jaar staan wij straks onder water”, zei een van hen in december bij de Raad van State. De provincie Overijssel en het waterschap hebben de Raad van State ervan overtuigd dat het waterpeil van de Beneden Regge niet wordt verhoogd. De maatregelen waar het om gaat, hebben te maken met vernatting van deelgebied Eerderhooidlanden. In dit gebied wordt meer water vastgehouden en er komt kwelwater. Maar die veranderingen hebben geen invloed op het peil van de Beneden Regge. Integendeel, het water wordt juist in Eerderhooidlanden vastgehouden, zegt het waterschap.

Tweede editie Food Challenge Noordoost-Nederland begint

Arnhem - Met de Food Challenge ontdekken ruim 1.500 onderbouwleerlingen uit Noord- en Oost-Nederland van 15 vmbo- en praktijkonderwijs scholen waar hun eten vandaan komt.

Via de lessen op school, gastlessen van MBO SVO vakopleiding food, Zone college en AOC Terra en tijdens een afsluitende foodcamp op de boerderij ontwerpen ze hun eigen gezonde poké bowl. De deelnemers aan de Food Challenge vormen met hun klasgenoten een team waarmee ze drie tussentijdse challenges uitvoeren en filmen.

Die challenges zijn: 'Krijg je school in beweging met een zelf ontworpen bootcamp', 'Maak een gezonde fruit poké bowl voor iemand die hem verdient' en 'Maak een duurzame poké bowl met zoveel mogelijk ingrediënten rechtstreeks van de boerderij'. De teams leveren een eindvlog in en elke school kiest de beste vlog om in te sturen voor de finale. De drie schoolteams met de beste vlog strijden in de finale bij SVO vakopleiding food om de beste poké bowl van 2022. De leerlingen krijgen voor de vlogs instructie van vlogger en artiest Boer Wildebut. In Gelderland doen dit jaar voor het eerst scholen mee.

Oproep: wat speelt er in uw omgeving?

De komende jaren gaat er veel veranderen in de landbouw. Denk aan veranderende regelgeving, oprukkende infrastructuur en woningbouw, beschermende maatregelen voor natuur en bodem. Al deze veranderingen raken het boerenbedrijf. Spelen er zaken in uw omgeving die

de ontwikkeling van uw bedrijfsvoering gaan raken? De redactie van Vee & Gewas hoort graag wat u eraan toe kunt vertellen. U kunt uw ervaringen mailen naar redactie@agrio.nl. Of bel met hoofdredacteur Stefan Buning, telefoonnummer 0314 - 75 65 02.